

مردم با سینما آشتی کردند، مسئولان چطور؟

صفحه ۱۲

جریان مقاومت ایستاده با موشک و روایت

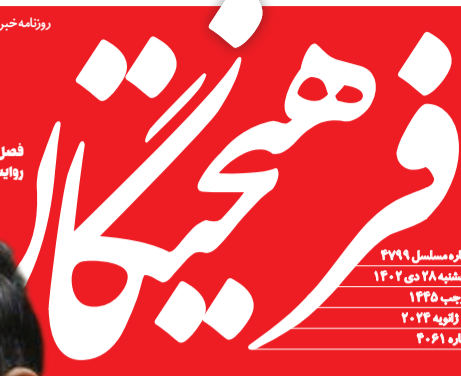
مقاله تحلیلی فارن افروز درباره احبای مقاومت نکاتی خواندنی دارد

صفحه ۷

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید رادیو مضمون:
روایت سال های جنگ

شماره مسلسل ۲۲۹۹
پنجمین شماره ۲۸ دی ۱۴۰۲
۶ رجب ۱۴۴۵
۱۸ ژوئیه ۲۰۲۳
شماره ۲۰۶۱

Thu | 18 Jan 2024 | vol.15 | No. 4061 | 16 Pages

انگلستان برخورد امنیتی با حامیان فلسطین را به شکل جدی دنبال می کند

دادگاه تفتیشی عقاید لندن

صفحه ۲

شهرداری جزئیات حقوق و دستمزد کارکنان مناطق ۲۲گانه را منتشر کرد

شفافیت حقوق و دستمزد در بلدیة

وزیر کشور و دبیر شورای عالی امنیت ملی میهمانان نشست طرح ملی اعتلا بودند

دانشگاه آزادی می تواند تعریف جدیدی از آموزش در کشور ارائه کند

تبرئه «فرهیختگان» از چندین اتهام مجتمع گردشگری زیتون

روزنامه نگاری تحقیقی زنده است

۱۱

۱۶

نظام اقتصادی قانون اساسی: راست یا چپ؟

تبرئه «فرهیختگان» از چندین اتهام مجتمع گردشگری زیتون

روزنامه نگاری تحقیقی زنده است

شعبه ۱۰۱۵ دادگاه کیفری دو مجتمع قضایی ولیعصر (عج) چندین مورد از موارد اتهامی مجتمع گردشگری زیتون به روزنامه «فرهیختگان» را رد کرد و مدیرمسئول روزنامه و خبرنگاران را امیرا از اتهامات مطرح شده دانست.

پس از انتشار گزارش مبسوط «فساد ۷۰ هکتاری در یک کیلومتر ۱۷ اسفند سال ۱۴۰۰ در روزنامه «فرهیختگان» ابتدا شعبه ۱۶ دادسرای فرهنگ و رسانه به این پرونده رسیدگی کرد و پس از بررسی شکایت شکات، دفاعیات و اسناد روزنامه «فرهیختگان» و استعلام از سازمان ها و نهادهای نظارتی موارد اتهامی عوامل زیتون به «فرهیختگان» وارد کرده و قرار منع تعقیب برای «فرهیختگان»، مدیرمسئول و خبرنگار آن صادر کرد.

پس از اعتراض شکات به قرار منع تعقیب، این پرونده در شعبه ۱۰۱۵ دادگاه کیفری دو مجتمع قضایی ولیعصر (عج) مورد بررسی قرار گرفت. دزنیات قاضی این شعبه با توجه به «اوراق و محتویات پرونده» و نظر به فقدان «ایراد و اعتراض موثر و موجه» برای نقض قرار منع تعقیب، رای صادره شعبه ۱۶ را تأیید و «فرهیختگان» را از اتهام های ۱- هجو، ۲- اخلاص در نظم و سلب آسایش عمومی، ۳- جعل، ۴- استفاده از سند مجعول، ۵- جریحه دار نمودن افکار و اخلاق عمومی، ۶- تحصیل غیرمجاز اطلاعات شخصی و محرمانه دیگران و ۷- ورود غیرمجاز به ملک دیگری» مبرا دانست.

**صدای نخبگان
نگاه جوانان
روزنامه فرهیختگان**
FARHIKHTEGAN
farhikhteganonline

در اصل ۲۵ در مورد انتقال آمده که در اختیار حکومت اسلامی است تا با رعایت مصالح عامه، نسبت به آنها تصمیم گیری کند. با کنار هم قراردادن این دو عبارت، می توان ادعا کرد که در مواردی که اختیاراتی به دولت و حکومت اسلامی داده شده رعایت مصالح عامه ضروری است. سوم، رشد و توسعه جامعه از شرایط اجرای اصل ۴۴ است. بر این اساس باید بررسی کرد که بهترین حالتی که رشد و توسعه جامعه را فراهم می آورد کدام است و آن را به اجرا گذاشت. به هر حال براساس این شواهد و قرائن دیگری از این دست، تفکیک مدیریت از مالکیت، احتمالی است که قابلیت انطباق با اصول قانون اساسی دارد.

مالکیت به شرط تامین مصالح عمومی

در بخش پایانی اصل ۴۴ آمده است: «مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابقت داشته و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زبان جامعه نشود، مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است»، به این معنا که در هر زمان و هر مورد که مصالح عمومی ایجاب کند که اداره این فعالیت ها به بخش های دیگر واگذار شود، دولت باید در جهت مصالح عمومی، تنها به نظارت اقدام کند و از دخالت مستقیم بر حذر باشد. نکته مهم این است که هدف از گنجاندن این فعالیت ها در ذیل بخش دولتی، تامین مصالح جامعه بوده است و اینکه در حال حاضر منافع حاصل از این فعالیت ها در دایره بسته شواغلان این بخش ها محدود می شود و غرض اصلی از این اصول یعنی جلوگیری از تداول ثروت در دست گروهی خاص. مخدوش می شود به قانون اساسی برمی گردد و سواد استفاده از قانون اساسی را نشان می دهد. نتیجه اینکه با توجه به نوع نگاه قانون اساسی به مسأله مالکیت، نه می توان نظام اقتصادی برگرفته از قانون اساسی را نظامی سرمایه داری دانست. چراکه انواع مالکیت در کنار مالکیت خصوصی در آن به رسمیت شناخته شده و علاوه بر این، مالکیت خصوصی نیز به شرایطی محدود شده است. و نه می توان این نظام اقتصادی را نظامی سوسیالیستی دانست.

منابع

- ۱- متن قانون اساسی
- ۲- محقق، محمد جواد (۱۳۸۴). نظام اقتصادی در منظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، معرفت، ۱۳۸۴، شماره ۸۹.

دایره فعالیت های بخش دولتی کاست. همچنین، در دو اصل ۴۶ و ۴۷ مجدداً بر قانونی بودن مالکیت خصوصی ناشی از کسب زکار مشروع تأکید شده است. چهارم، عبارت «در اختیار دولت بودن» به معنای «اعمال تصدی مستقیم» نیست. این عبارت تنها مشخص می کند که موارد مطرح شده، ملک دولت نیستند، بلکه ملک عموم هستند و دولت موظف است آنها را در جهت مصالح عموم به کار گیرد. بنابراین، چنانچه مصالح عمومی اقتضا کند، دولت باید آنها را در اختیار بخش های دیگر قرار دهد و خود بر تامین این مصالح نظارت کند. پنجم، برخی موارد مطرح شده در ذیل بخش دولتی، همچون معادن بزرگ، در قفه اسلامی از «انفال» محسوب می شوند و انفال براساس قفه اسلام در اختیار حکومت اسلامی و دولت اسلامی هستند ولی دولت اسلامی می تواند خود آنها را اداره کند یا به دیگران واگذارد. از این رو، واگذاری موارد مطرح شده در ذیل بخش دولتی به بخش های دیگر، مستویق به سابقه است و از نظر فقهی مورد مشابه دارد. ششم، دلیل دیگری که بر فرعی بودن بخش خصوصی در قانون اساسی اقامه می شود، این است که مکمل شمردن بخش خصوصی نسبت به دو بخش دیگر به این معناست که بخش خصوصی در فعالیت هایی که دو بخش دیگر نمی توانند حضور یابند، فقط امکان حضور دارد و در واقع بخش خصوصی وجود بالاصاله ندارد و تنها تکمیل کننده فعالیت هایی است که توسط دو بخش دیگر پوشش داده نشده و یک بخش درجه دوم است. در مورد این اشکال باید گفت در ادبیات اقتصادی واژه «مکمل» در مواردی به کار می رود که دو کالا تکمیل کننده یکدیگر باشند، به گونه ای که نتوان برای هر یک وجود بالاصاله و وجود باغیر لحاظ کرد، درحالی که «کالای جانشین» این گونه نیست.

علاوه بر موارد فوق الذکر، طرح شواهدی از قانون اساسی که امکان تفکیک مالکیت و مدیریت، در فعالیت های مطرح شده در اصل ۴۴ را تأیید کند، می تواند چپ بودن این اصل را رد کند. اول، در اصل ۴۳ قانون اساسی بر تبدیل شدن دولت به کارفرمای بزرگ تأکید شده است. از سوی دیگر، در اختیار گرفتن مستقیم و انحصاری این فعالیت ها توسط دولت، آن را به بزرگ ترین قدرت اقتصادی تبدیل خواهد کرد. جمع بین این دو خواسته قانون اساسی تنها در صورتی امکان پذیر است که بخش های دیگر را در اداره این فعالیت ها شریک سازیم. دوم، در اصل ۴۴ و در ذیل «بخش دولتی» آمده است که این موارد با «مالکیت عمومی» در اختیار دولت هستند. از سوی دیگر،

است. در رابطه با این بند، آنچه در مطالب منتشر شده دیده می شود، به دو دلیل تفسیری اشتباه است. اول، از این بند به هیچ عنوان نمی توان رایگان بودن آموزش را برداشت کرد؛ چراکه اگر چنین تفسیری درست باشد باید خوراک و پوشاک نیز رایگان باشد! دوم، اینکه یک نظام خود را مسئول تامین شرایط مناسب زندگی می داند نافی حضور بخش خصوصی در تامین چنین مواردی از جمله آموزش نمی باشد. بند ۲ و ۳ این اصل نیز درصدد بسترسازی برای هدف مورد ذکر می باشد با این شرط در بند ۲ که اجرای آن نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این شرط به طور صریح، فاصله خود را با ایدئولوژی های چپ و راست نشان داده است. بند ۴ این اصل (رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری)، آزادی اقتصادی فردی را نشان می دهد. بندهای ۵ و ۶ (منع تضارب به غیر، انحصار، احتکار، ربا و دیگر معاملات باطل و حرام؛ منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات) بر قواعد فقهی و رویکرد تعادلی اسلام تأکید کرده اند. بندهای ۷، ۸ و ۹ به ترتیب بر استفاده از علم و فن، جلوگیری از سلطه بیگانگان و افزایش تولید تأکید کرده اند که علاوه بر تأکید اسناد اسلامی، عقل نیز آنها را از لوازم پیشرفت یک کشور می داند.

اصل ۴۴: مالکیت اسلامی

ادبیاتی که اصول قانون اساسی را چپ می داند، عمدتاً برای اثبات ادعای خود بر این اصل تأکید و بیان می کند که مالکیت بخش عمده اقتصاد توسط دولت، فرضیه چپ بودن این قانون را تقویت می کند. در پاسخ به این ادعا، محمد جواد محقق در مقاله خود چند نکته اساسی مطرح می کند: اول، در این اصل سه نوع مالکیت مطرح شده است و به طور ضمنی این سه نوع مالکیت در قفه اسلامی نیز مطرح هستند. این سه نوع عبارتند از مالکیت دولتی، مالکیت عمومی و مالکیت خصوصی. دوم، هیچ یک از انواع مالکیت، دارای مزیت خاصی بر دیگری نیست و تمامی انواع مالکیت در محدوده شرایط معین شده در قانون اساسی و قوانین عادی، محترمند و موجودیت دارند. سوم، در این اصل تنها مالکیت فعالیت های مطرح شده به صورت عمومی درآمده است و تصمیم گیری درباره آنها در اختیار دولت قرار گرفته است. از این رو، می توان با واگذاری اداره آنها به بخش خصوصی، از

محمد باقر شیرمهنجی

پژوهشگر پژوهشکده سیاست پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت

در فضای رسانه ای، اخیراً مطالبی منتشر شده است که به دنبال اثبات چپ یا راست بودن اصول اقتصادی قانون اساسی است. محتواهای مذکور سه ویژگی دارند. اول، اصول اقتصادی قانون اساسی و انطباق آن با یک ایدئولوژی خاص بررسی نشده است. دوم، با طرح گزاره هایی کلی سعی در اثبات رأی خود دارند. سوم، بخشی از سیاست گذاری ها و آنچه در کشور در دوره های مختلف اجرا شده است را با یکی از ایدئولوژی های چپ یا راست، انطباق داده و نتیجه آن را به قانون اساسی منتسب می کنند. علاوه بر این، بررسی تاریخی فضای بعد از انقلاب اسلامی نشان می دهد پس از بررسی قانون اساسی توسط مجلس خبرگان قانون اساسی و رأی ۹۹٫۵ درصدی مردم در ۱۱ و ۱۲ آذر، گروه های کمونیستی و چپ گرا که نوعاً همه پرسی قانون اساسی را تحریم کرده بودند، اصول اقتصادی قانون اساسی را سرمایه داری خواندند. در طرف دیگر، برخی از لیبرال های اقتصادی این اصول را تحت تأثیر افکار چپ دانستند. با توجه به اینکه اصل ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی از جمله اصول بحث برانگیز در فضای رسانه ای بوده است، نگاهنده در این یادداشت به بررسی این اصول و مبانی نظام اقتصادی مورد نظر این قانون می پردازد. در قانون اساسی، دین رسمی کشور اسلام معرفی شده و توحید اصل نخستین اسلام به شمار می آید، بنابراین با این فرض که اصول اقتصادی قانون اساسی، اسلامی است به بررسی آن پرداخته خواهد شد. بدیهی است که در صورت تأیید این فرض، دو فرض چپ یا راست بودن این اصول رد می شوند.

اصل ۴۳: بسترسازی، آزادی فردی و تأکید بر قواعد فقهی اسلامی

اصل ۴۳ قانون اساسی، اهداف تامین استقلال اقتصادی جامعه، ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد (تکامل) با حفظ آزادی او را دنبال می کند. به عبارت دیگر در این اصل بستر عملیاتی تحقق اهداف عالی اسلام و نظام جمهوری اسلامی به جهت تسهیل رشد و کمال انسان پیش بینی شده است. بند یک این اصل (تامین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه)، بخشی از این بسترسازی را نشان می دهد. تامین شرایط مناسب معیشتی در نظام اسلامی از وظایف مهم هر حکومت اسلامی

مضمون

فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد!

رادیو مضمون، کاری از گروه پادکست های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان

@radiomazmoon

**روایت
سال های جنگ**